FİZİKİ ŞƏXSLƏRİN ƏMLAKININ SIĞORTASI QAYDALARI

BAKI – 2024

1. ÜMUMİ MÜDDƏALAR.

“Fiziki şəxslərin əmlakının sığortası qaydaları” (bundan sonra “Qaydalar” adlandırılacaq) Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə, “Sığorta fəaliyyəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa və digər normativ-hüquqi aktlara uyğun olaraq hazırlanmışdır.

Hazırki qaydalar üzrə sığorta növü sığorta obyektinə görə əmlak sığortasına aid olan əmlakın yanğından və digər risklərdən sığortası sinfinə daxildir.

Sığorta obyekti hazırki qaydalara müvafiq olaraq sığorta hadisəsinin baş verməsi nəticəsində aığortalının əmlakına dəyən maddi ziyan və zərər riski ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə zidd olmayan əmlak mənafeləridir.

Hazırki qaydalara əsasən sığorta müqaviləsi üzrə sığortalanan daşınar və daşınmaz əmlak sığorta predmeti hesab edilir.

Bu qaydalar, sığorta şəhadətnaməsi, sığortalı tərəfindən doldurulmuş ərizə forması və müvafiq əlavələr bütövlükdə bir müqavilə hesab edilirlər. Ərizə forması müqavilənin əsası sayılır və sığorta təminatı ərizə formasında sığortalı tərəfindən göstərilmiş məlumat və ərizə formasında qeyd olunmuş sığortalının bəyannaməsi əsasında verilir.

Hazırki qaydalar əsasında «İPƏK YOLU SIĞORTA» Açıq Səhmdar Cəmiyyəti (bundan sonra “Sığortaçı” adlandırılacaq) Fiziki şəxslərə məxsus olan əmlakın sığortasını həyata keçirir və sığorta müqaviləsi bağlayır.

Hazırki qaydalar sığortalının (faydalanan şəxsin) fiziki şəxslərə məxsus olan əmlaka sahibliyi, ondan istifadəsi və ona sərəncam verməsi ilə bağlı olan əmlak mənafelərinin könüllü sığortası müqavilələrinin bağlanması, icra edilməsi və xitam olunmasının qayda və şərtlərini müəyyən edir.

Hazırki qaydalar əsasında bağlanılmış sığorta müqaviləsinə əlavələr tərəflərin razılığı ilə yazılı surətdə qəbul edilir, müqavilənin ayrılmaz tərkib hissəsini təşkil edir.

2. ƏSAS ANLAYIŞLAR.

Bu qaydalarda və bu qaydalar əsasında bağlanmış Sığorta müqavilələrində aşağıdakı əsas anlayışlardan istifadə olunur:
Sığortalı - sığorta haqqı ödəyən, sığorta obyektinin sığorta etdirilməsində sığorta marağı olan sığorta müqaviləsinin tərəfi;
Sığortaçı - sığorta qanunvericiliyi əsasında sığorta fəaliyyətini həyata keçirmək üçün müvafiq lisenziyaya malik olan, sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulan sığorta hadisəsi baş verdiyi halda qanunvericiliklə və ya müqavilə ilə müəyyən olunmuş qaydada sığorta ödənişini vermək öhdəliyi daşıyan Sığorta müqaviləsinin tərəfi olan yerli hüquqi şəxs;
Faydalanan şəxs - sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq sığorta ödənişini almaq hüququ olan şəxs;
Sığorta müqaviləsi - sığortalının müvafiq sığorta haqqı ödəməsi müqabilində sığorta obyektinin məruz qala biləcəyi risklərlə bağlı razılaşdırılan pul məbləğinin müəyyən bir hadisənin baş verməsi əsasında ödənilməsinin sığortaçı tərəfindən öhdəlik kimi götürülməsi şərtlərinin təsbit edildiyi razılaşmadır;
Sığorta obyekti – sığortalının, yaxud Sığorta olunanın qanunazidd olmayan hər hansı əmlak mənafeyi;
Sığorta predmeti – sığorta müqaviləsi üzrə sığortalanan əmlak mənafelərinin aid olduğu əmlak;
Sığorta riski və ya risk – sığorta obyekti ilə bağlı itkilərin və ya zərərlərin yaranmasına səbəb olan hadisənin baş verməsi və ya halın yaranması ehtimalı, həmçinin bu ehtimala qarşı sığortaçının üzərinə götürdüyü öhdəlikdir;
Sığorta məbləği - sığortalanmış risklər üzrə sığortaçının öhdəliyinin müqavilə ilə müəyyənləşdirilmiş məbləğlə ifadə olunan son həddidir;
Sığorta haqqı - risklərin qəbul edilməsi müqabilində sığorta qanunvericiliyinə uyğun olaraq, sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulan qaydada sığortalının sığortaçıya ödəməli olduğu pul məbləğidir;
Sığortanın müddəti - sığorta risklərinin sığortalandığı müddət. Sığorta müqaviləsində başqa cür hal nəzərdə tutulmamışdırsa sığorta təminatı sığorta müqaviləsində qeyd olunmuş müddəti əhatə edir;
Sığorta ödənişi - sığorta hadisəsi baş verdikdə, qanunvericiliyə, həmçinin sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq sığortaçı tərəfindən ödənilən maliyyə kompensasiyasıdır;

Azadolma məbləği - sığorta hadisəsi nəticəsində yaranan itkilərin və ya dəyən zərərin sığorta təminatı ilə əhatə olunmayan və sığortalının uzərində qalan hissəsidir. Azadolma məbləği hər bir halda sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq müəyyən edilən sığorta ödənişi məbləğinə tətbiq olunur;
Sığorta hadisəsi – qanunvericiliyə və ya sığorta müqaviləsinə görə sığorta ödənişinin sığortalıya, Sığorta olunana və ya digər faydalanan şəxslərə ödənilməsi üçün əsas olan, sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində baş verən hadisə və ya yaranan hal.

3. SIĞORTA OBYEKTİ VƏ SIĞORTA PREDMETİ.

3.1. Sığorta obyekti hazırki qaydalara müvafiq olaraq sığorta hadisəsinin baş verməsi nəticəsində sığorta olunmuş əmlakın itirilməsi (məhv olması), ona zərər vurulması riski ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə zidd olmayan əmlak mənafeləridir.

3.2. Bu qaydalar əsasında bağlanmış sığorta müqaviləsi ilə aşağıdakılar sığortalana bilər (sığorta predmeti):
3.2.1. Bütün daşınmaz əmlak obyektləri (müqavilə ilə digər şərtlər nəzərdə tutulmayıbsa - bina və tikililər, lakin yer sahələrinin, yeraltı sərvətlər yataqlarının və su obyektlərinin istisna olunması şərti ilə) və onların ayrı memarlıq və konstruksiya hissə və elementləri (binaların hissələri, yaşayış və qeyri-yaşayış binaları, onların daxili təmir və bəzəmə işləri, mühəndis infrastrukturun elementləri);
3.2.2. Bütün daşınar əmlak obyektləri **(nağd pul, valyuta, banknot, çek, marka, sənəd, istiqraz, veksel, borc yazmaları (köçürmələri), vauçer, sikkə, jeton, hesab, kredit kartları və ya digər növ qiymətli kağızların məhvi və ya zədələnməsi, bütün növ zinət, zərgərlik, geyim və incəsənət əşyaları (əsərləri) istisna olmaqla).**

3.3. Bu qaydalar əsasında bağlanmış sığorta müqaviləsi ilə mülki dövriyyədən çıxarılmış, habelə qanuna görə üzərinə tələb yönəldilə və özgəninkiləşdirilə bilməyən əmlak, həmçinin bölünməz əmlak hissə-hissə sığorta oluna bilməz.

4. SIĞORTA TƏMİNATI.

4.1. Sığorta haqqının ödənilməsindən sonra sığorta şəhadətnaməsində göstərilmiş əmlak sığorta müddəti ərzində və şəhadətnamədə, sığorta müqaviləsinə qəbul edilmiş əlavələrdə göstərilmiş risklər nəticəsində itirilərsə, məhv olarsa və ya zədələnərsə (bu qaydaların şərtlərinə, müddəalarına, istisnalarına və təminatına uyğun olaraq) sığortaçı sığortalıya həmin əmlakın zədələnməsi, itirilməsi və ya məhv olması anına olan bazar dəyərini və ya dəyən zərərin məbləğini ödəyəcək və ya sığortaçı öz mülahizəsinə əsasən bu əmlakı və ya onun bir hissəsini bərpa və ya eyni tipli əmlak ilə əvəz edəcək (əgər sığorta müqaviləsi ilə şərtləşdirilibsə, azadolma məbləğinin çıxılması şərti ilə).

Lakin sığortaçının bu əmlak üzrə öhdəlikləri aşağıda göstərilən həddlərdən artıq ola bilməz:
(i) Ümumilikdə və ya hər bir bölmə üzrə sığorta məbləği və ya hər bir əmlak üzrə sığorta məbləği və ya hadisə zamanı onun bazar dəyəri (hər halda daha kiçik
məbləğ tətbiq olunur);
(ii) Eyni sığorta müddəti ərzində baş vermiş sığorta hadisəsi(ləri) üzrə ödənilmiş məbləğ(lər) çıxıldıqdan sonra sığorta məbləğinin qalıq hissəsi (lakin əlavə
sığorta haqqının ödənilməsi şərti ilə sığorta məbləğinin azalmış hissəsi yenidən bərpa oluna bilər).

4.2. Sığorta təminatı sığorta şəhadətnaməsində və ya sığorta müqaviləsinə qəbul edilmiş müvafiq əlavədə müəyyən edilmiş sığorta müddəti ərzində və göstərilmiş sığorta risklərinin baş verməsi nəticəsində sığortalanmış əmlakın məhv olması, itməsi və zədələnməsi üzrə verilir.

5. SIĞORTA RİSKLƏRİ.

5.1. Sığorta təminatı sığorta şəhadətnaməsində, sığorta müqaviləsinə edilmiş əlavələrdə göstərilən risklərə dair qüvvədədir və həmin risklər aşağıdakı kimi başa düşülməlidir:

5.1.1. YANĞIN VƏ/VƏ YA İLDIRIM VURMASI
Bu qaydalara əsasən yanğın dedikdə, alovun qalanması və ya saxlanması üçün ayrılmış xüsusi yerlərdən kənarda, özbaşına yayıla bilən alovun əmələ gəlməsi nəzərdə tutulur. Odun təsiri nəticəsində baş vermiş, lakin yanğının nəticəsi olmayan zərərlər, həmçinin sığortalanmış əmlakın emal edilməsi və ya digər məqsədlə (məsələn, qurutma, qaynatma, ütülmə, hisdə qurutma, metalların isti emalı və əridilməsi üçün) alovun, istiliyin

və digər termik mənbələrin təsirinə məruz qalması nəticəsində dəymiş zərərlər, habelə yanğın nəticəsində əmələ gəlmiş partlayışların törətdiyi zərər və itkilər təmin olunmur.
İldırımın sığortalanmış əmlakı birbaşa vurması ildırım vurması sayılır.

5.1.2. PARTLAYIŞ
Qaz və buxarların genişlənməyə meylli olmasından irəli gələn enerjinin ani təsiri partlayış sayılır. Rezervuarın (qazanın, boru kəmərinin) partlaması, onun divarlarının qırılması səbəbindən, onun içində və xaricində olan təzyiqin təfavütü qəfildən bərabərləşdikdə, baş vermiş hesab olunur. Seyrəlmiş atmosfer şəraitində (vakuumda) əmələ gəlmiş zərərlər təmin olunmur. Yanma kamerasında baş vermiş partlayışlar nəticəsində daxili yanacaqlı mühərriklərə dəymiş zərər və daxili qaz təzyiqi nəticəsində elektrik açarlarının elementlərinə dəymiş zərər sığorta ilə təmin olunmur.

5.1.3. TƏYYARƏ VƏ DİGƏR HAVA APARATLARININ və ya ONLARIN HİSSƏLƏRİNİN DÜŞMƏSİ
Sığortalanmış əmlakın üzərinə hava apparatlarının və ya onların hissələrinin və hava apparatlarından yük və ya digər əşyaların düşməsi.

5.1.4. ZƏLZƏLƏ

5.1.5. TUFAN VƏ QASIRĞA (lakin hasarlara və darvazalara dəyən zərərlər İSTİSNA olmaqla).
Tufan dedikdə Bofort şkalası üzrə gücü 8 baldan aşağı olmayan (yəni küləyin sürəti saatda 60 kilometrdən az olmayan) və hava şəraiti nəticəsində əmələ gələn hava axınları nəzərdə tutulur.

5.1.6. DAŞQIN, SEL BASMASI (lakin açıq havada olan daşınar əmlaka, hasarlara və darvazalara dəyən zərərlər İSTİSNA olmaqla)

5.1.7. SIĞORTA OLUNMUŞ BİNALARIN İÇİNDƏ VƏ YA QONŞU BİNALARDA YERLƏŞƏN REZERVUAR VƏ BORULARDAN SIZMA VƏ YA ONLARIN PARTLAMASI NƏTİCƏSİNDƏ SU BASMASI.

a) Aşağıdakı zərər və itkilər sığorta ilə təmin olunmur:
(i) su borularının və ya rezervuarlarının təmiri, başqa yerə keçirilməsi və ya uzadılması nəticəsində baş vermiş zərər və itkilər,
(ii) 30 gün ərzində mütəmadi olaraq binaların boş olduğu zaman rezervuar və boruların partlaması, daşması və ya onlardan su sızması.
(iii) istənilən sprinkler sisteminin və ya məişət məqsədindən başqa digər məqsədlər üçün istifadə edilən buxar qazanının partlaması və daşması nəticəsində dəymiş zərərlər.

b) rezervuar və boruların partlaması, daşması və onlardan su sızması birbaşa və ya dolayı olaraq aşağıdakıların nəticəsində əmələ gəldikdə dəymiş zərərlər təmin olunmur:

(i) sürüşmə, torpaq çökməsi və ya qalxması,
(ii) yanğın, ildırım vurması və ya 5.1.2. bəndi ilə nəzərdə tutulan partlayış.

5.1.8. YERÜSTÜ NƏQLİYYAT VASİTƏLƏRİNİN DƏYMƏSİ

Yerüstü nəqliyyat vasitələrinin sığortalanmış əmlaka dəyməsi.

5.1.9. SIĞORTALIYA QARŞI YÖNƏLDİLMİŞ ÜÇÜNCÜ ŞƏXSLƏRİN QƏRƏZLİ, QANUNA ZİDD OLAN HƏRƏKƏTLƏRİ, lakin dəymiş zərərin birbaşa və ya dolayı olaraq aşağıdakı hadisələrin nəticəsində baş verməsi halları istisna olmaqla:

(a) yanğın,

(b) oğurluq və ya oğurluğa cəhd,

(c) hər hansı kommersiya, sənaye və digər iş fəaliyyətinin bütovlüklə və ya qismən dayanması və ya ləngiməsi.

(d) sığortalının (faydalanan şəxsin) və ya onun işçilərinin/ailə üzvlərinin hərəkətləri nəticəsində dəymiş zərərlər;

(e) sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, pəncərələrin, aynaların, vitrinlərin və şüşədən istehsal olunmuş digər əşyaların sındırılması nəticəsində dəymiş zərərlər;

5.1.10. SINDIRMAQLA OĞURLUQ VƏ YA OĞURLUĞA CƏHD.
Lakin aşağıdakıların nəticəsində dəymiş zərərlər istisna olmaqla:

(a) sığoralının işçiləri və ya sığortalanmış mənzilin/evin sakinləri ilə əlbir olaraq törədilmiş oğurluq,
(b) xüsusi sığorta müqaviləsi ilə sığortalanmış şüşələrin oğurluğu,

SINDIRMAQLA OĞURLUQ VƏ YA OĞURLUĞA CƏHD riski üzrə təminat sındırmaqla oğurluq və ya oğurluğa cəhd zamanı binalara dəymiş zərəri də daxil edir. Sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, bu zərərlər (yəni oğurluq və ya oğurluğa cəhd zamanı binalara dəymiş zərərlər) üzrə təminatın maksimal həddi sığorta muqaviləsi ilə sığortalanmış və zərər çəkmiş binalar üzrə sığorta məbləğinin 5%-dən artıq ola bilməz.

Sığorta təminatı yalnız sığortalanmış əmlakın sığorta təminatının coğrafi ərazisində yerləşdiyi zaman qüvvədədir.

5.1.11. YER SÜRÜŞMƏSİ, TORPAQ ÇÖKMƏSİ VƏ YA QALXMASI, lakin:
5.1.11.1. aşağıdakı hadisələrin nəticəsində baş verən sürüşmə, torpaq çökməsi və ya qalxması İSTİSNA olmaq şərti ilə:
a) binanın dağıdılması, tikilməsi, ekskavasiyası və ya təmir ilə əlaqədar işlərin aparılması,
b) Sığorta şəhadətnaməsində göstərilən sığorta təminatının qüvvəyə minmə tarixindən əvvəl əmələ gəlmiş zərərlər,
c) normal çökmə,
d) parazitlər, amortizasiya (köhnəlmə), tədricən korlanma, paslanma, korroziya, gizli defektlər, özünəməxsus qüsurlar, yanlış dizayn, yanlış materiallar və ya qeyri-peşakar olan ustaların işi,
e) süni üsulla qurulmuş yer sahəsinin enməsi və ya hərəkətə gəlməsi,
f) sahil və ya çay eroziyası,
g) zəlzələ,
h) həmin binaların ətrafında və ya altında aparılan yeraltı işlər və qazıntı işləri,

5.1.11.2. Sığortalanmış binaya zərər dəymədikdə, həyət sahələrinə, maşın dayanacaqlarına, yollara, trotuarlara, darvazalara və hasarlara yer sürüşməsi, torpaq çökməsi və ya qalxması nəticəsində dəymiş zərərlər üzrə təminat verilmir.

5.2. Sığorta təminatına, tərəflərin qarşılıqlı razılığı əsasında və sığorta şəhadətnaməsində,sığorta müqaviləsinə əlavələrdə göstərilməsi şərti ilə DİGƏR risklər də daxil edilə bilər.

6. ŞÜŞƏ SINMASI ÜZRƏ ƏLAVƏ TƏMİNAT.

6.1. Bilavasitə sığorta müqaviləsində göstərilmiş risklər nəticəsində binaya zərərin dəyməsi ilə yanaşı binaların şüşədən olan tərkib hissəsinin sınması baş verdikdə sığortaçı əlavə olaraq sınmış şüşələrin dəyişdirilməsi üzrə xərcləri öz üzərinə götürür. Aşağıdakı hallar istisna edilir:

a) bina üzrə aparılan təmir, dekorasiya, əlavə və düzəltmə işləri nəticəsində və ya şüşələrin dəyişdirilməsi və quraşdırılması zaman şüşələrin sınması,
b) konstruksiyaların dağılması və köhnəlməsi nəticəsində şüşələrin sınması,

Təminatın meyarı adi şüşə ilə əvəz edilmənin dəyərinə bərabərdir.

7. TİKİNTİ TULLANTILARININ TƏMİZLƏNMƏSİ ÜZRƏ ƏLAVƏ TƏMİNAT.

7.1. Sığortaçı və sığortalı arasında əldə edilmiş xüsusi razılığa əsasən, sığorta şəhadətnaməsində göstərilmiş sığorta məbləği(ləri) çərçivəsində, hazırki qaydaların 5-ci bölməsində nəzərdə tutulan risklər nəticəsində bina və ya onun hissələrinin zədələnməsi ilə əlaqədar həyata keçirilmiş aşağıdaki tədbirlər üzrə xərclərin ödənilməsi təmin edilir:
1. tikinti tullantılarının təmizlənməsi,

2. sökmə və dağıtma,
3. bərkitmə və ya dayağın vurulması.

7.2. Lakin, sığortaçı aşağıdakılar üzrə xərcləri heç bir halda ödəmir:
1. binalar və onlara qonşu ərazilər istisna olmaqla digər ərazilərdən tullantıların yığışdırılması,
2. bilavasitə və ya dolayı olaraq çirklənmə və zəhərlənmə nəticəsində əmələ gələn xərclər.

7.3. Bu müddəa hazırki sığorta qaydalarının digər şərtlərinin yerinə yetirilməsi şərti ilə tətbiq edilir.

8. SIĞORTA TƏMİNATINDAN İSTİSNALAR.

8.1. Bu Sığorta qaydaları ilə aşağıdakılar üzrə təminat verilmir və ödəniş həyata keçirilmir:
8.1.1. Sığorta təminatının coğrafi ərazisindən kənarda baş verən hadisələr;
8.1.2. Yeraltı suların səviyyəsinin dəyişməsi nəticəsində sığortalanmış əmlakın məhv olması və ya zədələnməsi.
8.1.3. Şaxta nəticəsində dəymiş hər hansı itki, zərər və ya məhv olma.
Açıq qalmış qapı və/və ya pəncərələrdən sığortalanmış bina və ərazilərə yağışın, qarın, dolu və ya palçığın dolması nəticəsində baş verən zərərlər.
8.1.5. Dolayı itki, o cümlədən zəhmət haqqının itirilməsi və/və ya ləngitmə nəticəsində baş vermiş mənfəətin itirilməsi, bazarın itirilməsi və hər hansı digər dolayı itki və zərərlər.
8.1.6. Valyuta mübadiləsi kursunun fərqi.
8.1.7. Sığortalının və ya faydalanan şəxsin kobud ehtiyyatsızlığı və ya qərəzli hərəkətləri nəticəsində baş vermiş hadisələr.
Qeyd: Hazırki qaydalara müvafiq olaraq hər hansı şəxsin etdiyi hərəkət aşağıdakı hallarda qərəzli edilmiş hesab olunur: şəxs öz hərəkətinin (hərəkətsizliyinin) təhlükəli olduğunu anladıqda, sığorta hadisəsinin baş verməsi ehtimalını və ya qaçılmazlığını qabaqcadan bildikdə və onun baş verməsini arzuladıqda, və ya sığorta hadisəsinin baş verməsinə yol verdikdə və öz hərəkətlərinin (hərəkətsizliyinin) mümkün nəticələrinə laqeyd surətdə yanaşdıqda.
8.1.8. Sığortalının və ya Faydalanan şəxsin alkoqolun, toksik və ya narkotik maddələrin təsiri altında etdiyi hərəkət (hərəkətsizlik) nəticəsində baş vermiş hadisələr.
8.1.9. Sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, ərazinin sığortalanmış əmlakın qırıntı və ya qalıqlarından təmizlənməsi üçün çəkilmiş xərclər.
8.1.10. Hər hansı peşəkar və ya könüllü yanğınsöndürmə briqadaların və ya qanuna, öz nizamnaməsinə və ya digər normativ-hüquqi aktlara müvafiq olaraq yanğınsöndürmə tədbirlərini və digər zərərlərin qarşısının alınması və ya azalması üzrə tədbirləri həyata keçirməyi borclu olan digər təşkilatların xidmətlərinin ödənilməsi ilə bağlı xərclər.
8.1.11. Binaların, tikililərin və ya onların hissələrinin dağılması sığorta hadisəsi nəticəsində baş vermədiyi halda, bu cür dağılma ilə əlaqədar yaranmış zərər və xərclər.
8.1.12. Sığortalanmış bina və tikililərin uzun müddət ərzində istismar olunmasından köhnəlib çürüməsi, bərbad halda olması və ya zədələnməsi nəticəsində yaranmış zərərlər;
8.1.13. Sığortalanmış əmlakın yenidən qurulması, təmiri və ya ərazisində tikinti işlərinin aparılması nəticəsində dəymiş zərərlər.
8.1.14. Sığortalanmış əmlak ilə əlaqəli vergilər, rüsumlar və ya kommunal ödənişlərlə bağlı xərclər.
8.1.15. Sığortalı və ya faydalanan şəxs tərəfindən yanğın təhlükəsizliyi qaydalarına və ya sığortalanmış əmlakın zədələnməsinə səbəb olan material və əşyaların təhlükəsiz istifadə olunması və saxlanması qaydalarına əməl edilməməsi nəticəsində sığortalanmış əmlakın zədələnməsi və ya məhv olması.
8.1.16. Əmlakın korroziya, köhnəlmə, çürümə nəticəsində, ayrıca predmetlərin isə öz-özünə alışıb yanması və ya digər təbii xüsusiyyətləri ilə əlaqədar məhv olması və ya zədələnməsi;
8.1.17. Elektrik cihaz və avadanlıqların elektrik xətlərindəki nasazlıq: qısa qapanma, cərayanın dəyişməsi və s. səbəblərdən xarab olması.
8.1.18. Mənəvi zərərin təmin olunması ilə bağlı irəli sürülmüş iddialar;
8.2. Sığortaçı aşağıdakıların nəticəsində baş verən hadisələr üzrə heç bir məsuliyyət daşımır:
8.2.1. Nüvə partlayışının, radiasiyanın və ya radioaktiv zəhərlənmənin təsiri.
8.2.2. Ətraf mühitin çirklənməsi və zəhərlənməsi.
8.2.3. Müharibə (elan edilib-edilməməsindən asılı olmayaraq), vətəndaş müharibəsi, hərbi əməliyyatlar, təcavüz, istila, işğal, düşmənçilik aktları, xarici düşmənlərin aksiyaları, üsyan, qiyam, tətil, inqilab, ictimai ixtişaşlar, xalq hərəkatı, çevriliş, silahlı yolla hakimiyyətin qəsb edilməsi, terrorizm, sabotaj və bunların nəticələri;
8.2.4. Dövlət orqanlarının sərəncamı ilə və ya hərbi ya da mülki hakimiyyət və siyasi təşkilatlar tərəfindən siyasi tədbirlərin görülməsi nəticəsində sığortalanmış əmlakın müsadirə, rekvizisiya, həbs, məhv edilməsi və ya milliləşdirilməsi.

8.2.5. Sığorta müqaviləsinin qüvvədə olma müddətində baş vermiş, lakin səbəbi müqavilənin qüvvəyə minmə tarixindən əvvəl yaranmış hadisələr.
8.2.6. Mikroorqanizmlərin vurduğu zərər - kif, mamır və göbələk daxil olmaqla lakin bunlarla məhdudlaşmayaraq, ətraf mühitin çirklənməsi, təbii xarab olma, temperatur və nəmişlik dəyişiklikləri, çəki azalması, paslanma, eroziya, rəngin, strukturun və qoxunun və/və ya digər təbii aspektlərin dəyişməsi;
8.2.7. Asbest, asbest lifləri və ya tərkibində asbest olan hər hansı məhsulun təsiri nəticəsində birbaşa və ya dolayı yolla yaranan zərərlər.
8.3. Bu bənddə göstərilən bəzi istisnalara, sığortaçı və sığortalı arasında əldə edilmiş xüsusi razılığa əsasən və sığorta şəhadətnaməsində göstərilməsi şərti ilə, tarif dərəcəsinə müvafiq əmsalların tətbiq olunması yolu ilə, müqavilənin şərtlərinə uyğun olaraq təminat verilə bilər.

9. SAKİNLƏR HAQDA MƏLUMATIN DƏRHAL VERİLMƏSİ.

Sığortalanmış binaların 30 gün ərzində mütəmadi olaraq boş qalması haqqında məlumat sığortaçıya dərhal çatdırılmalıdır. Belə məlumatın daxil olmasından sonra sığortaçı bu məlumatları nəzərə alaraq sığorta haqqını artırmaq və ya müqavilənin şərtlərində bu qaydalara zidd olmayan dəyişikliklər etmək hüququna malikdir.

10. SIĞORTA MƏBLƏĞİ.

10.1. Sığorta məbləği sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq sığorta predmetinin sığortalandığı, sığortaçının öhdəliklərinin son (maksimal) həddi olan və əsasında sığorta haqqı hesablanmalı olan məbləğdir. Sığorta dəyərinin müəyyənləşdirilməsi zamanı tərəflər qüvvədə olan qanunvericiliyə və aşağıdakı müddəalara əsaslanmalıdırlar.
10.2. Sığorta məbləği sığorta müqaviləsi bağlanan zaman sığorta olunacaq əmlakın mövcud olan bazar qiymətini əsas götürərək tam dəyəri (sığorta dəyəri) məbləğində müəyyən edilir.
10.3. Sığorta məbləği sığortalanmış əmlakın sığorta dəyərindən artıq ola bilməz və sığortaçı sığorta məbləğinin sığorta dəyərindən artıq olan hissəsi üzrə heç bir məsuliyyət daşımır və ödəniş həyata keçirmir.
10.4. Əmlakın bazar qiyməti əmlakın rəqabət şəraitində, satıcı və alıcının əmlak barədə tam məlumatı olması şərti ilə və razılaşmanın qiymətinə hər hansı fövqəladə hadisələrin təsiri olmadıqda, həmin əmlakın satılması üçün mümkün olan qiymətdir.
10.5. Sığorta məbləğinin sığorta dəyərinə uyğunluğu tərəflərin qarşılıqlı razılığı, müvafiq sənədlər və ya müstəqil ekspertlərin və sığorta sahəsində yardımçı fəaliyyət göstərən şəxslərin rəyi əsasında müqavilədə göstərilən hər sığortalanmış predmet və ya predmetlər qrupu üzrə müəyyən edilir.
10.6. Sığortalı (faydalanan şəxs) sığorta müddəti ərzində əmlakın tərkibində dəyişikliklərin baş verməsi nəticəsində sığortalanmış əmlakın dəyərinin artması haqqında sığortaçıya dərhal xəbər verməlidir. Bu halda, sığorta haqqı və sığorta məbləği üzrə sığorta müqaviləsində dəyişiliklər edilir və sığortaçıya müvafiq bildirişin daxil olması tarixindən sığorta haqqı yenidən hesablanır. Əmlakın dəyərinin artması haqda bildirişin verilməməsi halında bu qaydalar ilə müəyyən edilmiş qismən sığorta haqqında müddəalar tətbiq edilir.
10.7. Sığortalıya (faydalanan şəxsə) sığorta ödənişinin verilməsi halında, müvafiq sığorta məbləği sığorta ödənişinin həcmində azalmış hesab edilir. Sığorta məbləği sığorta hadisəsinin baş verməsi günündən azalmış hesab edilir. Zədələnmiş predmetinin bərpasından sonra sığortalı əlavə sığorta haqqı ödəyərək sığorta məbləğini bərpa edə bilər.

11. ŞƏRTSİZ AZADOLMA MƏBLƏĞİ.

11.1. Sığorta müqaviləsində şərtsiz azadolma, yəni sığorta hadisəsi baş verdiyi halda sığortaçı tərəfindən ödənilməyən sığortalının xərclərinin bir hissəsi, müəyyən edilə bilər.
11.2. Azadolma sığortalının və sığortaçının razılığı əsasında təyin edilir, sığorta Səhadətnaməsində və/və ya hazırki qaydalarda və/və ya sığorta müqaviləsinə qəbul edilmiş əlavələrdə göstərilir, hər bir sığorta hadisəsi üzrə "Qismən sığorta haqqında şərti"nin tətbiq olunmasından sonra tətbiq edilir.
11.3. Bir neçə sığorta hadisəsinin baş verməsi halında, sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, azadolma məbləği hər sığorta ödənişindən tutulur.

12. SIĞORTA HAQQI.

12.1. Sığorta haqqı sığortalı tərəfindən təqdim edilmiş məlumat əsasında sığortaçı tərəfindən hesablanır və sığorta səhadətnaməsində və ya sığorta müqaviləsinə qəbul edilmiş əlavələrdə göstərilir.
12.2. Sığorta haqqı sığortalı tərəfindən sığortaçının təqdim etdiyi hesab və ya sığorta haqqının məbləği və ödənilmə qaydası barədə məlumatı özündə əks edən digər sənəd alındıqdan sonra ödənilir. Sığorta haqqı

birdəfəlik və ya, tərəflərin razılaşmasına əsasən, hissə-hissə, sığorta müqaviləsinə qəbul edilmiş əlavədə qeyd olunan ödənişlər cədvəlinə müvafiq olaraq ödənilə bilər.
12.3. Sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, sığorta haqqı sığortalı tərəfindən tam məbləğdə, sığorta haqqı hissə-hissə ödənilirsə sığorta haqqının birinci ödənişi sığortaçının təqdim etdiyi hesabın şərtlərinə müvafiq olaraq sığortaçının bank hesabına köçürülməsi yolu ilə ödənilir.
12.4. Müqavilədə başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, sığorta müqaviləsi sığorta haqqının ilk hissəsinin və ya tam ödənilməsindən sonra qüvvəyə minir. Sığorta haqqının ikinci və sonrakı hissələri vaxtında ödənilmədikdə sığortaçı onun ödənilməsi üçün yazılı surətdə 15 günədək müddət müəyyən edə bilər.
Hər bir halda sığorta haqqı və ya onun razılaşdırılmış ilk hissəsi sığorta müqaviləsi bağlandığı gündən 1 aydan gec olmayaraq ödənilməlidir.
12.5. Sığortalı öz tərəfindən sığorta haqlarının ödənildiyini sübut edən sənədləri saxlamalı və onları sığortaçının tələbi ilə təqdim etməlidir.
12.6. Əgər sığorta haqlarını sığortalının tapşırığı ilə başqa bir şəxs ödəyirsə, həmin şəxs bununla əlaqədar olaraq sığorta müqaviləsi üzrə heç bir hüquq əldə etmir. Əgər sığorta hadisəsinin baş verməsi günündə sığorta haqqı və ya onun birinci hissəsi müqavilənin şərtlərinə uyğun hələ də ödənilməyibsə, sığortaçı öz öhdəliklərindən azad edilir.
12.7. Sığorta haqqı hissə-hissə ödənildiyi halda növbəti ödənişin ödənilmədiyi, vaxtından gec və ya az məbləğdə ödənildiyi halda, sığortaçının sığorta müqaviləsi üzrə öhdəlikləri sığorta haqqının ödənilməli gündən sonrakı növbəti 15 təqvim günü ərzində qüvvədə qalır və sığorta ödənişinin həyata keçirilməsi zamanı sığorta haqqının gecikdirilmiş (natamam həcmdə ödənilmiş) hissəsi sığortaçı tərəfindən ödənişdən tutula bilər. Əgər həmin borc müqavilə ilə sığorta haqqının ödənilməsi günü kimi şərtləşdirilmiş gündən sonra 15 təqvim günü ərzində ödənilməyibsə sığortaçı sığorta müqaviləsində göstərilən sığorta hadisələri üzrə məsuliyyət daşımır.
Sığortaçının məsuliyyəti borcun, yəni gecikdirilmiş (natamam həcmdə ödənilmiş) ödənişin, ödənildiyi gün saat 24:00-dan bərpa olunur və sığortaçının məsuliyyəti bərpa olunduqdan sonra baş vermiş, sığorta müqaviləsində şərtləşdirilmiş sığorta hadisələrini əhatə edir.
12.8. Sığortalının sığorta haqqını ödəməməsi səbəbindən sığortaçı tərəfindən sığorta müqaviləsinin ləğv edilməsi, sığortalını sığortaçıya, onun öz öhdəliklərini yerinə yetirdiyi müddəti üzrə, sığorta haqqının ödənilməli olan hissəsinin ödəməsindən azad etmir.

13. SIĞORTA MÜQAVİLƏSİ.

13.1. Sığorta müqaviləsi sığortaçı ilə sığortalı arasında yazılı formada bağlanan, sığortalının ödədiyi razılaşdırılmış sığorta haqqı müqabilində sığorta hadisəsi baş verdikdə, sığorta müqaviləsində göstərilən sığorta məbləğindən çox olmaması şərti ilə, dəymiş real zərərin əvəzinin sığortaçı tərəfindən sığortalıya (faydalanan şəxsə) ödənilməsini nəzərdə tutan sazişdir.
13.2. Sığorta müqaviləsi sığortalanmış əmlakın qorunub saxlanılmasında, qanuna, digər normativ-hüquqi akta və ya müqaviləyə əsasən marağı olan şəxsin (sığortalının və ya faydalanan şəxsin) xeyrinə bağlana bilər. ığortalının və ya faydalanan şəxsin sığortalanmış əmlakda qanuni marağı olmadığı halda bağlanmış sığorta müqaviləsi bağlandığı andan etibarsızdır.
13.3. Sığortalıya aid olan öhdəliklərin faydalanan şəxs tərəfindən yerinə yetirilməsi və ya, sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, sığorta müqaviləsinin faydalanan şəxsin xeyrinə bağlanması sığortalını həmin müqavilə üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməsindən azad etmir.

14. SIĞORTA MÜQAVİLƏSİNİN FORMASI.

14.1. Sığorta müqaviləsi müqavilə üzrə tərəflərin sayından asılı olaraq tələb olunan sayda, Azərbaycan dilində və sığorta müqaviləsinin hər tərəfi üçün bir nüsxədə tərtib olunur. Nüsxələr eyni hüquqi qüvvəyə malikdir. Sığorta müqaviləsi hər hansı xarici dilə tərcümə olunduğu halda onun mətninin təfsir edilməsi üçün Azərbaycan dilindəki mətn əsas götürülməlidir.
14.2. Sığorta müqaviləsi (sığorta şəhadətnaməsi) sığortalı tərəfindən itirilərsə, sığortalının yazılı ərizəsinə əsasən sığortaçı müqavilənin (sığorta şəhadətnaməsinin) yeni nüsxəsini (dublikatını) ona təqdim edir. Sığorta müqaviləsinin (sığorta şəhadətnaməsinin) yeni nüsxəsinin (dublikatının) verilməsindən sonra itirilmiş sığorta müqaviləsi (sığorta şəhadətnaməsi) etibarsız hesab olunur.

15. SIĞORTA MÜQAVİLƏSİNİN MÜDDƏTİ (SIĞORTA MÜDDƏTİ).

15.1. Sığorta təminatının qüvvədə olma müddəti tərəflərin razılığı ilə sığorta müqaviləsində müəyyənləşdirilir və "sığorta müddəti" adlandırılır.
15.2. Sığorta muqaviləsi (sığorta təminatı) aşağıdakı hallardan hansının gec baş verməsindən asılı olaraq, Sığorta şəhadətnaməsində göstərilmiş sığortanın qüvvəyə minmə tarixində və ya sığorta olunan əmlaka

mülkiyyət hüququnun sığortalıya (faydalanan şəxsə) keçdiyi gün yerli vaxtla saat 24:00-da qüvvəyə minir və sığorta şəhadətnaməsində göstərilmiş sığorta təminatının qüvvədən düşmə tarixində yerli vaxtla saat 24.00-da qüvvədən düşmüş hesab edilir.
15.3. Sığortaçı sığorta müddətindən əvvəl baş vermiş hadisələr nəticəsində yaranan zərərləri ödəmir.

16. SIĞORTA TƏMİNATININ COĞRAFİ ƏRAZİSİ.

16.1. Sığorta təminatı yalnız sığorta müqaviləsində göstərilən ərazidə qüvvədədir.
16.2. Sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, sığorta müqaviləsi yalnız Azərbaycan Respublikasının ərazisində yerləşən daşınmaz əmlaka və müqavilədə göstərilən daşınar əmlaka dair bağlanıla bilər.
16.3. Sığorta müqaviləsinin qüvvədə oluğu müddət ərzində hər hansı inzibati-ərazi vahidinin və ya rayonun ərazisində hərbi əməliyyatlar aparılarsa (müharibənin elan edilib-edilməməsindən asılı olmayaraq) sığorta təminatı həmin ərazilərdə heç bir şərtlə qüvvədə olmuş hesab edilə bilməz.
16.4. Sığortalanmış əmlak – bina və tikililər, binaların daxilində mənzillər, otaqlar və torpaq sahələri sığorta təminatının qüvvədə olduğu ərazi sayıla bilər. Sığorta təminatının qüvvədə olduğu ərazinin ünvanı sığorta müqaviləsində göstərilir.
16.5. Sığortalı yeni sahələri əldə etdiyi və ya yeni binaları tikdiyi təqdirdə bu məlumatı sığortaçıya bildirməlidir. Əks halda, bu yerlər sığorta təminatının qüvvədə olduğu ərazi sayıla bilməz.
16.6. Sığortalanmış əmlak sığorta təminatının qüvvədə olduğu ərazini tərk etdikdə sığorta müqaviləsi üzrə verilən təminat həmin əmlaka dair qüvvədən düşmüş hesab olunur.

17. SIĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ ƏLAVƏLƏRİN QƏBUL EDİLMƏSİ.

17.1. Sığorta müqaviləsi şərtlərinin dəyişdirilməsi tərəflərin razılığı əsasında müqaviləyə əlavənin qəbul edilməsi yolu həyata keçirilir. Əlavələr yazılı şəkildə tərtib olunur və sığorta müqaviləsinin ayrılmaz tərkib hissəsi hesab olunur. Sığorta müqaviləsinin şərtləri dəyişdirildiyi halda, tərəflər arasında əldə olunmuş razılaşmadan və ya müqaviləyə edilən dəyişikliklərin mahiyyətindən digəri irəli gəlmirsə, öhdəliklər əlavənin imzalanması anından dəyişilmiş hesab olunurlar.

18. SIĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ XİTAM VERİLMƏSİ.

18.1. Sığorta müqaviləsinə aşağıdakı hallarda xitam verilir:
18.1.1. sığorta obyekti artıq mövcud olmadıqda;
18.1.2. sığortalı vəfat etdikdə (o halda ki vərəsəsi olmasın);
18.1.3. sığortaçı sığortalı qarşısında öz öhdəliklərini tamamilə yerinə yetirdikdə;
18.1.4. sığortalı sığorta haqqını müqavilədə və qanunvericiliklə müəyyən edilən qaydada ödəmədikdə;
18.1.5. sığorta müqaviləsinin qüvvədə olma müddəti bitdikdə;
18.1.6 sığorta marağı artıq mövcud olmadıqda
18.1.7 sığortalanmış əmlak özgəninkiləşdirilərkən sığortaçı sığortalının hüquq və vəzifələrinin əmlakın yeni mülküyyətçisinə,sahibinə və ya istifadəçisinə keçməsinə etiraz etdikdə;əmlak özgəninkiləşdirilərkən sığortaçı sığortalının hüquq və vəzifələrinin əmlakın yeni mülküyyətçisinə,sahibinə və ya istifadəçisinə keçməsinə etiraz etmədikdə əlavə sığorta haqqı ödənilmədən sığorta müqaviləsi üzrə sığortalı dəyişdirilə bilər;
18.1.8. məhkəmə sığorta müqaviləsinin etibarsız olduğu barədə qərar verdikdə;
18.1.9 qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada sığortaçı ləğv edildikdə;
18.1.10 sığorta müqaviləsi qüvvədə olduğu dövrdə sığortalı məhkəmənin qərarı ilə fəaliyyət qabiliyyəti olmayan hesab edildikdə və yaxud onun fəaliyyət qabiliyyəti məhkəmənin qərarı ilə məhdudlaşdırılmışdırsa
18.1.11. sığorta müqaviləsinin və hazırki qaydaların müddəa və şərtləri yerinə yetirilmədikdə;
18.1.12. tərəflərin razılaşmasına əsasən;
18.1.13. qanunvericiliklə və sığorta müqaviləsi ilə nəzərdə tutulmuş digər hallarda.
18.2. sığorta hadisənin baş vermə ehtimalı itdikdə və sığorta riskinin mövcudluğu sığorta hadisəsindən fərqli digər səbəblər ucbatından bitdiyi zamanı sığorta müqaviləsi dərhal qüvvədən düşür. Sığorta müqaviləsinin bu bənddə göstərilmiş səbəblər ucbatından vaxtından əvvəl qüvvədən düşməsi zamanı sığortaçı, sığortanın qüvvədə olması müddəti üzrə, proporsional sürətdə hesablanmış sığorta haqqının hissəsini özündə saxlaya və ya tələb edə bilər.
18.3. sığorta müqaviləsinə sığortalının və ya sığortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verilərkən bu barədə bir tərəf digərinə ən azı 30 gün əvvəl (sığorta müqaviləsi beş ildən çox müddətə bağlanmış olduqda 60 gün, 3 aydan az müddətə bağlanmış olduqda isə 5 iş günü əvvəl) tələbini əsaslandırdığı yazılı bildiriş göndərməlidir.
18.4. Tərəflər müqaviləyə xitam verməkdən əvvəl müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş öhdəliklərini tam yerinə yetirməlidilər.

19. SIĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ VAXTINDAN ƏVVƏL XİTAM VERİLDİKDƏ SIĞORTA HAQQININ HESABLANMASI.

19.1. Sığorta müqaviləsinə (qrup halında sığorta zamanı həm də müqaviləyə hər hansı bir sığorta predmetinə münasibətdə) sığortalının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə, sığortaçı həmin müqavilə üzrə (qrup halında sığorta zamanı isə müqavilənin hər hansı sığorta predmeti ilə bağlı sığorta haqqına mütənasib olan) sığorta haqqının qaytarılan hissəsindən işlərin aparılması xərclərinin müqavilənin qurtarmamış müddətinə mütənasib hissəsini çıxmaqla həmin müddət üçün sığorta haqlarını ona qaytarır. Sığortalının sığorta müqaviləsinə xitam verilməsi ilə bağlı tələbi sığortaçının sığorta müqaviləsi üzrə vəzifələrini yerinə yetirməməsi ilə bağlıdırsa, sığortaçı sığorta haqlarını (qrup halında sığorta zamanı həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarını) bütünlüklə sığortalıya qaytarır.
19.2. Sığorta müqaviləsinə (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqaviləyə hər hansı bir sığorta predmetinə münasibətdə) sığortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə o, sığorta haqlarını (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarını) bütünlüklə sığortalıya qaytarır. Əgər bu tələb sığortalının sığorta müqaviləsi üzrə vəzifələrini yerinə yetirməməsi ilə bağlıdırsa, sığortaçı müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqlarını (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarını) qaytarır. Bu halda sığortaçı sığorta müqaviləsi üzrə (qrup halında sığorta zamanı isə müqavilənin hər hansı sığorta predmeti ilə bağlı sığorta haqqına mütənasib olan) sığorta haqqının qaytarılan hissəsindən işlərin aparılması xərclərinin müqavilənin qurtarmamış müddətinə mütənasib hissəsini çıxa bilər.
19.3. Sığorta müqaviləsinə (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqaviləyə hər hansı bir sığorta predmetinə münasibətdə) vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilmə anınadək sığortaçı tərəfindən sığortalıya ödənilmiş sığorta haqqına (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarına) bərabər və ya ondan çox miqdarda sığorta ödənişi verilmişdirsə, sığorta haqqı (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqları) sığortalıya qaytarılmır.
19.4. Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilmə anınadək ödənilmiş sığorta haqqından (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarından) az miqdarda sığorta ödənişi verilmişdirsə, həmin sığorta haqqı məbləği ilə sığorta ödənişi məbləği arasındakı fərq miqdarında sığorta haqqının sığortalıya qaytarılması müvafiq olaraq bu qaydaların 19.1-19.2-ci bəndlərində nəzərdə tutulmuş qaydada həyata keçirilir.
19.5. Bu qaydaların 18-ci bəndində göstərilən hallarda sığorta müqaviləsinə xitam verilməsi üçün əsas olan şərait yarandıqda müqaviləyə xitam verilməsində maraqlı olan tərəf dərhal digər tərəfi bu barədə xəbərdar etməlidir.

20. TƏRƏFLƏRİN HÜQUQ VƏ VƏZİFƏLƏRİ.

20.1. <u>Sığortaçının vəzifələri:</u>
20.1.1. Sığortalıya sığortaçı tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada tərtib olunmuş sığorta müqaviləsini vermək və sığortalını sığortanın şərtləri ilə tanış etmək;
20.1.2. Sığorta hadisəsi baş verdiyi halda müqavilə ilə müəyyən edilmiş müddət ərzində və sığorta məbləği(ləri) çərçivəsində dəymiş zərərin əvəzini ödəmək;
20.1.3. Sığortalı tərəfindən sığorta riskinin baş verməsi ehtimalını azaldan və dəyə biləcək zərərin baş vermə riskini aşağı salan tədbirlərin həyata keçirilməsindən sonra, sığortalının məlumatına əsasən həmin halları nəzərə alaraq müqavilənin şərtlərinə müvafiq dəyişiklikləri etmək;
20.1.4. Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulan hallar istisna olunmaqla, sığortalı (faydalanan şəxs) və onun maddi durumu haqqında məlumatı yaymamaq;
20.1.5. Sığortalı tələb etdikdə, sığorta müqaviləsinin (sığorta şəhadətnaməsinin) və sığortanı təsdiqləyən digər sənədlərin surətini təqdim etmək;
20.1.6. Sığorta müqaviləsi ilə nəzərdə tutulan digər öhdəliklərini yerinə yetirmək.

20.2. <u>Sığortaçının hüquqları:</u>
20.2.1. Ərizə formasında göstərilən əmlaka baxış keçirmək, əmlakın vəziyyəti və istifadə olunması qaydası ilə və müvafiq sənədlərlə tanış olmaq;
20.2.2. Sığorta hadisəsinin baş verməsi faktını və ya sığorta ödənişinin miqdarını müəyyən etmək üçün zəruri olan məlumatları sığortalı (faydalanan şəxs) və səlahiyyətli orqanlardan tələb etmək, sığorta hadisəsinin baş verməsi şəraitini və səbəbələrini müstəqil surətdə araşdırmaq, irəli sürülmüş iddiaların əsaslı olub-olmasını və hadisənin sığorta hadisəsi olub-olmamasını müəyyən etmək üçün ekspertiza keçirmək;
20.2.3. Sığortalı (faydalanan şəxs) tərəfindən ona təqdim edilmiş məlumatların doğruluğunu yoxlamaq. Sığorta məbləğinə və riskin dərəcəsinin ölçülməsinə və dəyə biləcək zərərin miqdarına təsir göstərə biləcək

məlumatının sığortalı tərəfindən qərəzlə təhrif edilməsi və ya gizlədilməsi halında, sığorta müqaviləsinin ləğv edilməsini və ya onun etibarsız hesab edilməsini tələb etmək;
20.2.4. Sığorta hadisəsi ilə əlaqədar sığortalının maraqlarını məhkəmədə təmsil etmək və ya başqa üsulla onun hüquqi müdafiəsini həyata keçirmək (lakin bu hüquq sığortaçının öhdəliyi deyildir);
20.2.5. Qanunvericilikdə və sığorta müqaviləsində göstərilmiş şərtlərə əsasən sığorta ödənişindən imtina etmək;
20.2.6. Sığortalanmış riskin dərəcəsinin artması halında sığortalıdan sığorta müqaviləsi şərtlərinin dəyişdirilməsini və əlavə sığorta haqqının odənilməsini tələb etmək;
20.2.7. Sığortalının sığorta müqaviləsinin tələblərinə və hazırki qaydaların şərtlərinə əməl etməsini yoxlamaq.

20.3. Sığortalının (faydalanan şəxsin) vəzifələri:
20.3.1. Sığorta olunan əmlaka baxışın keçirilməsini təmin etmək;
20.3.2. Ərizə formasında və sığorta müqaviləsinin bağlanması zamanı sığorta riskinin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan bildiyi bütün məlumatları, bu sahədə qüvvədə olan digər sığorta müqavilələri və sığorta müddəti ərzində baş vermiş sığorta riskinin dərəcəsinə təsir göstərə biləcək hər hansı bir dəyişiliklər barədə sığortaçıya məlumat vermək. Sığortalı (faydalanan şəxs) sığortaçıdan riskin dərəcəsinə təsir göstərə biləcək məlumatları gizlədibsə və ya sığortaçının riskin sığortalanması üzrə qərarına təsir edə biləcək faktlar üzrə yanlış məlumat veribsə, belə halda həmin müqavilə etibarsız hesab edilir və iddia üzrə heç bir ödəniş verilmir;
20.3.4. Əgər sığortalını (faydalanan şəxsi) hazırki qaydalara və ya qanunvericiliyə əsasən sığorta ödənişini almaq hüququndan məhrum edən səbəb aşkar olunarsa, sığorta müqaviləsinə müvafiq olaraq alınmış sığorta ödənişini (və ya onun müvafiq hissəsini) sığortaçıya qaytarmaq;
20.3.5. Sığorta hadisəsinin baş verməməsi üçün bütün mümkün olan və məqsədəuyğun tədbirləri görmək və sığortaçının sığorta riskinin azalmasına yönəldilmiş bütün tövsiyə və məsləhətlərini yerinə yetirmək;
20.3.6. Sığorta müqaviləsi ilə müəyyən edilmiş məbləğdə və qaydada sığorta haqqını ödəmək;
20.3.7. Sığorta müqaviləsi ilə nəzərdə tutulan digər öhdəliklərini yerinə yetirmək.

20.4. Sığortalının hüquqları:
20.4.1. Sığorta hadisəsinin baş verməsinin qarşısını almaq üçün və hadisələrin nəticələrini azaltmaq üçün zəruri olan məlumatı və məsləhətləri sığortaçıdan almaq;
20.4.2. Riskin azalması üzrə tədbirlər həyata keçirildikdə sığortaçıdan həmin halları nəzərə almaqla sığorta müqaviləsi şərtlərinin dəyişdirilməsini tələb etmək;
20.4.3. Sığorta müqaviləsini (sığorta şəhadətnaməsini) itirdiyi halda onun yeni nüsxəsini (dublikatını) almaq.
20.5. Sığorta müqaviləsi ilə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə zidd olmayan digər öhdəliklər də müəyyən edilə bilər.

21. SIĞORTA HADİSƏSİ BAŞ VERDİKDƏ SIĞORTA MÜQAVİLƏSİ ÜZRƏ TƏRƏFLƏRİN VƏZİFƏLƏRİ. SIĞORTA ÖDƏNİŞİNİN HƏYATA KEÇİRİLMƏSİ ÜÇÜN TƏLƏB OLUNAN SƏNƏDLƏR.

21.1. Sığorta ödənişi yalnız sığorta müqaviləsi ilə nəzərdə tutulmuş hadisələrin nəticəsində dəymiş zərərin səbəbi və miqdarı müəyyən edildikdən sonra həyata keçirilə bilər.
21.2. Sığorta müqaviləsi ilə nəzərdə tutulmuş sığorta hadisəsi baş verdikdə sığortalı (faydalanan şəxs) aşağıdakıları etməyə borcludur:
21.2.1. Baş vermiş hadisə barədə dərhal müvafiq səlahiyyətli orqanları məlumatlandırmaq, o cümlədən aşağıda göstərilən hadisələr barədə qeyd olunmuş orqanlara xəbər verməlidir:
- Sığortalıya qarşı yönəldilmiş üçüncü şəxslərin qərəzli, qanuna zidd olan hərəkətləri, sındırmaqla oğurluq, soyğunçuluq, quldurluq – polis orqanlarına;
- yanğın – yanğın nəzarəti orqanlarına;
- partlayış və ya su basma – müvafiq qəza və kommunal xidmətlərinə.
21.2.2. Sığorta hadisəsi baş verdikdə sığortalı (faydalanan şəxs) dərhal sonra və ya mümkün olan ən qısa müddət ərzində hadisənin baş verməsi haqqında sığortaçıya (və ya onun nümayəndəsinə) məlumat vermək, və sığortaçı (onun nümayəndəsi) tərəfindən verilən bütün göstərişlərə əməl etmək.
21.2.3. Zərərin azalması və sığortalanmış əmlakın xilas edilməsi üçün bütün mümkün və ağlabatan tədbirləri görmək. Mümkün olduğu halda sığortalı sığortaçıdan göstərişlərin verilməsini tələb etməlidir.
21.2.4. Sığortaçının nümayəndələri tərəfindən zədələnmiş sığorta predmetinə baxış keçirilməyincə onun dəyişməz halda qalmasını təmin etmək.
sığortalı (faydalanan şəxs) hadisə yerinin görünüşünü aşağıdakı hallarda dəyişdirə bilər: təhlükəsizliyin təmin edilməsi və ya zərərin artmaması üçün, sığortaçı dəyişikliklərin edilməsinə razılıq verdikdə və yaxud hadisə barədə sığortaçıya məlumatın verilməsi günündən 2 həftə keçdikdən sonra.

Əgər sığortalı yuxarıda qeyd olunan səbəblərə görə sığorta hadisəsi yerinin görünüşünü dəyişdirmək niyyətindədirsə, o hadisə yerini (dəymiş zərəri) foto, videoçəkiliş və ya bu kimi digər üsül ilə mümkün qədər tam qeydə almalıdır.
21.2.5. Sığortaçı tərəfindən aparılan araşdırmalar zamanı onunla əməkdaşlıq etmək, bütün zəruri məlumatları təqdim etmək, hadisə ilə bağlı məlumatların toplanılması, zədələnmiş əmlaka baxışın keçirilməsi və onun müayinə edilməsi üçün sığortaçıya şərait yaratmaq, dəymiş zərərin miqdarının və səbəblərinin müəyyən edilməsində sığortaçının iştirakını təmin etmək.
21.2.6. Hadisənin sığorta hadisəsi olub-olmamasının müəyyən edilməsi və sığorta ödənişinin həyata keçirilməsi üçün sığortalı (faydalanan şəxs) baş vermiş hadisə haqqında sığortaçıya yazılı ərizə verməlidir. Sığortalı (faydalanan şəxs) ərizə ilə yanaşı sığorta müqaviləsini və baş vermiş hadisənin səbəblərini, xüsusiyətlərini, dəymiş zərərin həcmini müəyyən etmək üçün zəruri olan və/və ya sığorta hadisəsi ilə əlaqədar tələb olunan digər sənədləri sığortaçıya təqdim etməlidir. O cümlədən:
a) əmlakın məhv olması və ya itirilməsi hadisəsi ilə əlaqədar:
- baş vermiş hadisə ilə bağlı müvafiq dövlət orqanları (hüquq-mühafizə orqanları, yanğınsöndürmə idarəsi, qəza xidməti və s.) tərəfindən verilmiş sənədlər;
- əmlakın çıxarışı;
- sığortalının şəxsiyyət vəsiqəsinin surəti;
- əmlakdan istifadə və ya ona sərəncəm hüququnu təsdiqləyən sənəd;
- hadisənin təfərrüatları (hadisənin baş vermə yeri, tarixi, vaxtı, zərər dəymiş əmlak, zərərin xüsusiyyətləri) barədə səlahiyyətli orqanın (FHN) arayışı;
b) Zərərin miqdarının azaldılmasına yönəldilmiş tədbirlərin görülməsi ilə əlaqədar:
- müvafiq xərclərin çəkilməsini təsdiq edən sənədlər.
21.3 Sığorta hadisəsi hesab edilə bilən, araşdırılması və ya qeydə alınması tələb olunan hadisələr barədə səlahiyyətli dövlət orqanlarına belə hadisələrin baş verməsi faktını və (və ya) səbəbini, habelə nəticələrini təsdiq edən sənədin alınması üçün yazılı sorğu vermək sığortaçının vəzifəsidir.
21.4. Sığortaçı sığorta ödənişinin verilməsindən bu qaydaların 24-cü maddəsində göstərilən hallarda imtina edə bilər.

22. SIĞORTA ÖDƏNİŞİNİN HƏYATA KEÇİRİLMƏSİ. QİSMƏN SIĞORTA.

22.1. Sığorta hadisəsi nəticəsində dəymiş zərərin əvəzinin ödənilməsi, sığortalanmış əmlakın zədələnməsi, itirilməsi və ya məhv olması anına olan bazar dəyərinin və ya dəyən zərərin məbləğinin ödənilməsi və ya, sığortaçının mülahizəsinə əsasən, əmlakın və ya onun bir hissəsinin bərpa və ya eyni tipli əmlak ilə əvəz edilməsi yolu ilə həyata keçirilir (əgər sığorta müqaviləsi ilə şərtləşdirilibsə, azadolma məbləğinin çıxılması şərti ilə). Girov qoyulan əmlakın sığortası üzrə sığorta hadisəsi baş verdiyi tarixdə faydalanan şəxs olan girov saxlayana borclunun (girov qoyanın) borc (kredit) müqaviləsi üzrə sığorta ödənişinin verildiyi tarixə ona ödəməli olduğu məbləğdən artıq sığorta ödənişi verilə bilməz.
22.2. Sığorta hadisəsi baş verdiyi halda sığortalanmış əmlaka dəymiş zərərin əvəzinin ödənilməsi üzrə sığortaçının öhdəliyi aşağıda göstərilən həddlərdən artıq ola bilməz:

a) Sığortalanmış əmlakın tam məhv olması və ya itirilməsi halında – sığorta müqaviləsində göstərilmiş və sığortalanmış əmlakın tərkibində dəyişiklikləri nəzərə almaqla bilavasitə sığorta hadisəsindən əvvəl düzəlişlər edilmiş sığorta məbləğindən və ya hadisə zamanı əmlakın bazar dəyərindən (hər halda daha kiçik məbləğ ödənilir);

b) Sığortalanmış əmlakın zədələnməsi halında (qismən zərərin dəyməsi halında) – sığortalanmış əmlakın sığorta hadisəsinin baş verməsindən əvvəl mövcud olan vəziyyətinə gətirilməsi üçün tələb olunan xərclərdən.

Hər halda bu bəndin «a» və «b» yarımbəndlərində göstərilən hallar üzrə sığorta ödənişləri eyni sığorta müddəti ərzində əvvəllər baş vermiş sığorta hadisəsi(ləri) üzrə həyata keçirilmiş sığorta ödənişləri məbləğində azalmış və sığortalı tərəfindən əlavə sığorta haqqının ödənilməsi yolu ilə bərpa olunmamış sığorta məbləğinin qalıq hissəsindən çox ola bilməz.

22.3. Əgər zədələnmiş əmlakın bərpa (təmir) olunmasına lazım olan vəsaitlər əmlakın qalıqlarının dəyəri ilə birlikdə əmlakın sığorta dəyərindən artıq deyilsə, həmin əmlak qismən zədələnmiş hesab olunur.
Əgər sığorta hadisəsi nəticəsində zədələnmiş əmlakın bərpa (təmir) olunmasına lazım olan vəsaitin məbləği əmlakın sığorta dəyərinin 75% və ya daha çoxdursa, həmin əmlak tam məhv olmuş hesab olunur.
22.4. Bərpa işləri üçün tələb olunan məbləğ sığorta şəhadətnaməsində göstərilən sığorta məbləğindən artıq olduqda, artıq olan hissə sığortaçı tərəfindən ödənilmir.

22.5. Sığorta hadisəsinin baş verdiyi yerdə, əmlakın bilavasitə sığorta hadisəsinin baş verməsindən əvvəl mövcud olan vəziyyətinə gətirilməsi üçün tələb olunan xərclər, bərpa xərcləri kimi başa düşülür.
Aşağıdakılar bərpa xərclərinə daxil olunur:
- təmir (bərpa) üçün tələb olunan materiallar, ehtiyyat hissələri, detallar və aqreqatların alınması üzrə xərclər;
- təmir işlərin ödənilməsi üçün tələb olunan xərclər.
22.6. Bərpa, təmir və təmizləmə işləri ilə bağlı hökümət orqanları tərəfindən buraxılmış qadağalar nəticəsində yaranan zərərin artması və digər əlavə xərclər Sığortaçı tərəfindən təmin olunmur.
22.7. Sığorta hadisəsinin baş verdiyi məqamda sığorta məbləği əmlakın sığorta dəyərindən az olarsa, bu halda sığorta ödənişinin məbləği sığorta məbləği ilə əmlakın sığorta dəyərinin nisbətinə müvafiq surətdə azaldılır və sığorta ödənişi aşağıda göstərilən düstura müvafiq həyata keçirilir:

SÖ = SM/SD * DZ

Harada:
SÖ – Sığorta ödənişi
SM – Sığorta məbləği
SD – əmlakın sığorta dəyəri (sığorta hadisəsi baş verdiyi gün onun bazar qiyməti)
DZ – əmlaka dəyən zərər

Sığorta müqaviləsində (Sığorta Səhadətnaməsində) və/və ya sığorta müqaviləsinə qəbul edilmiş əlavələrdə göstərilən azadolma məbləği(ləri), hər bir hadisə üzrə, yalnız hazırki qaydalar ilə müəyyən olunmuş Qismən Sığorta haqqında şərtin tətbiq olunmasından sonra, sığorta ödənişinin məbləğindən aşağıda göstərilən düstura müvafiq çıxılır:
SÖ = (SM/SD * DZ) - Fr

Harada:
SÖ – Sığorta ödənişi
SM – Sığorta məbləği
SD – əmlakın sığorta dəyəri (sığorta hadisəsi baş verdiyi gün onun bazar qiyməti)
DZ – əmlaka dəyən zərər
Fr – Sığorta müqaviləsində (sığorta şəhadətnaməsində) və/və ya sığorta müqaviləsinə qəbul edilmiş əlavələrdə göstərilən azadolma məbləği(ləri)

22.8. Müəyyən əmlak qrupu üzrə sığortalanmış əmlakın bir hissəsinin zədələnməsi üzrə təminat sığorta şəhadətnaməsində göstərilən müvafiq məbləğlər və ya təminat limiti (sub-limitlər) ilə məhdudlaşdırılıbsa, sığorta təminatının hesablanmasının əsası olan dəymiş zərər üzrə ödənişin müəyyənləşdirilməsi zamanı həmin sub-limitlər onun həddi hesab olunur.
22.9. Sığorta hadisəsinin baş verməsi zamanı sığorta təminatı əmlakın bazar qiyməti əsasında hesablanır.
22.10. Sığorta hadisəsi baş verdiyi halda, sığorta olunmuş əmlakın xilas olunması üçün görülən tədbirlər və yanğının söndürülməsi və ya onun qarşısının alınması üçün çəkilmiş xərclərin, o cümlədən dəyə biləcək zərərin miqdarının azaldılması üçün görülmüş tədbirlər üzrə çəkilmiş xərclərin əvəzinin ödənilməsini sığortaçı öz üzərinə götürür.
22.11. Zərərin miqdarının azaldılmasına yönəldilmiş tədbirlərin görülməsi ilə əlaqədar çəkilmiş xərclər üzrə ödəniş yalnız görülən tədbirlər ağlabatan və zəruri olduqda (görülən tədbirlərin nəticələri səmərəsiz olduqda belə) və ya sığortaçının göstərişi ilə həyata keçirildikdə ödənilir. Ödənişin həyata keçirilməsi üçün müvafiq xərclərin çəkilməsini təsdiq edən sənədlər sığortaçıya təqdim olunmalıdır.
22.12. Bu xərclər üzrə ödənilməli məbləğlər məhv olmuş, itirilmiş və ya zədələnmiş əmlak üzrə ödənişlərlə birgə sığorta müqaviləsində müəyyən edilmiş sığorta məbləğindən artıq olmamalıdır.
22.13. Sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, sığorta ödənişi Azərbaycan Respublikasının valyutasında ödənilir. Sığorta məbləği xarici valyutada müəyyən edilibsə, sığorta ödənişi Milli Bankın sığorta hadisəsinin gününə olan valyuta məzənnəsi ilə ödənilir.
22.14. Sığorta hadisəsi baş verdikdə bu qaydaların 21-ci bəndində nəzərdə tutulan və sığortaçı tərəfindən tələb olunan digər sənədlərdən sonuncusunun sığortaçıya daxil olduğu tarixdən 7 iş günündən gec olmayaraq sığortaçı sığorta ödənişini verməli, yaxud sığortalıya, sığorta olunana və ya faydalanan şəxsə sığorta ödənişinin verilməsindən imtina haqqında yazılı şəkildə əsaslandırılmış bildiriş təqdim etməlidir.
22.15. Sığorta ödənişinin həcmi sığortalının (faydalanan şəxsin) üçüncü tərəfdən aldığı məbləğin çıxılmasından sonra, və ya bir neçə sığorta şirkəti ilə əmlak sığortası müqavilələrinin bağlandığı halda hazırki qaydalar əsasında bağlanılmış sığorta müqaviləsi üzrə sığorta məbləğinin bütün digər sığorta müqavilələri üzrə ümumi

sığorta məbləğinin nisbətinə müvafiq olaraq, azadolma məbləğinin tətbiq olunması şərti ilə müəyyən edilir. Sığortalı belə məbləğlərin alınması barədə sığortaçıya dərhal məlumat verməlidir.

23. SIĞORTA RİSKİNƏ TƏSİR EDƏN AMİLLƏR. SIĞORTA RİSKİNİN ARTMASI HAQQINDA MƏLUMAT VERMƏ VƏZİFƏSİ.

23.1. Sığorta müqaviləsinin bağlanmasından əvvəl sığortalı (faydalanan şəxs) ona məlum olan və sığorta hadisəsinin baş vermə ehtimalına təsir göstərə biləcək faktlar və hadisənin baş verməsindən dəyə biləcək zərər haqqında məlumatı sığortaçıya təqdim etməli və sığortaçı tərəfindən verilmiş sualları cavablandırmalıdır. Bu qayda sığorta predmetinə baxışın keçirilməsi zamanı da tətbiq edilir.
23.2. Sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, əgər sığorta müqaviləsi sığortaçının qoyduğu hər hansı sualı sığortalı tərəfindən cavabsız qoyularaq bağlanılıbsa, sığortaçı onun müəyyən faktlardan xəbərsiz olduğuna istinad etməklə sığorta müqaviləsinin ləğv edilməsini və ya onun etibarsız hesab edilməsini tələb edə bilməz.
23.3. Əgər müqavilənin bağlanmasından sonra riskin dərəcəsinə təsir göstərə biləcək hallar barəsində sığortalı (faydalanan şəxs) tərəfindən sığortaçıya yanlış məlumatların qərəzli olaraq bildirilməsi sübut edilərsə, sığortaçı müqavilənin etibarsız hesab edilməsini tələb edə bilər.
Sığortalının gizlətdiyi faktlar aradan qalxdığı (yox olduğu) halda sığortaçı müqavilənin etibarsız hesab edilməsini tələb edə bilməz.
23.4. Sığortalı sığorta müqaviləsi bağlandıqdan sonra meydana çıxan və sığortaçının müqavilədən imtina etmək, yaxud onu məzmunu dəyişdirilmiş şəkildə bağlamaq qərarına təsir göstərə bilən sığorta riskinin artması ilə bağlı bütün hallar barədə sığortaçıya məlumat verməlidir.
23.5. Sığorta riskinin artmasına səbəb ola biləcək faktlar haqqında məlumatlandırılmış sığortaçı sığorta müqaviləsi şərtlərinin dəyişdirilməsini və əlavə sığorta haqqının ödənilməsini tələb edə bilər.
23.6. Sığortalı (faydalanan şəxs) sığorta riskinin artmasına səbəb ola biləcək faktlar haqqında sığortaçını məlumatlandırmadığı və ya sığorta müqaviləsinin şərtlərinin dəyişdirilməsinə və əlavə sığorta haqqının ödənilməsinə etiraz etdiyi halda, sığortaçı sığorta müqaviləsinin ləğv edilməsini və Mülki Məcəllənin 424-cü maddəsinə əsasən ləğv edilmənin nəticəsində dəymiş zərərin ödənilməsini tələb edə bilər.
23.7. Sığorta riskinin artmasına səbəb ola biləcək faktların aradan qalxmasından (yox olmasından) sonra sığortaçı heç bir halda müqavilənin ləğv edilməsini tələb edə bilməz.
23.8. Sığortalı (faydalanan şəxs) sığortaçının razılığı olmadan riskin artmasına səbəb ola biləcək hər hansı tədbirin görülməsinə və ya onların həyata keçirilməsinə razılıq verə bilməz. Bu müddəanın pozulması sığortaçını yalnız o halda öz öhdəliklərinin yerinə yetirməsindən azad edir ki, sığorta hadisəsi riskin artmasından sonra baş versin.
23.9. Sığorta riskinin artması sığorta hadisəsinin baş verməsinə və sığortaçının öhdəliyinin yerinə yetirilməsi həcminə təsir göstərmədiyi halda sığortaçının ödənişin həyata keçirilməsi üzrə öhdəliyi qüvvədə qalır.
23.10. Sığorta müqaviləsinin qüvvədə olma müddəti ərzində sığortaçı sığortalı tərəfindən təqdim olunan fakt və məlumatların doğruluğunu, riskin artıb-artmamasından asılı olmayaraq sığortalanmış əmlakın vəziyyətini, saxlanma qaydasını və dəyərini yoxlaya bilər.
23.11. Qaydalara əsasən sığortalı (faydalanan şəxs) sığortalanmış əmlakı icarəyə verməsi haqqında, sığorta təminatının qüvvədə olduğu yerdə yerləşən binaların və tikililərin sökülməsi, yenidən tikilməsi, yeni avadanlıqla təchiz edilməsi haqqında, həmçinin hazırki qaydalara müvafiq olaraq sığorta hadisəsi olub-olmamasından asılı olmayaraq əmlakın zədələnməsi və ya məhv olması haqqında məlumatı sığortaçıya çatdırmalıdır.
23.12. Sığortaçı sığortalıya sığorta riskinin azalmasına yönəlmiş tədbirlərin həyata keçirilməsi üzrə məcburi göstərişlər verə bilər.

24. SIĞORTA ÖDƏNİŞİNİ VERMƏKDƏN İMTİNA.

24.1. Sığortaçı sığorta ödənişinin ödənilməsindən aşağıdakı hallarda imtina edə bilər:
24.1.1. Bu qaydaların 21.2.2-ci maddəsinin tələblərinə əməl edilməməsi nəticəsində sığortaçının hadisənin səbəblərini və (və ya) dəyən zərərin həcmini müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum olması ilə əlaqədar olaraq onun mənafeləri əhəmiyyətli dərəcədə pozulduqda;
24.1.2. qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş məsuliyyəti istisna edən hallardan başqa, sığortalının, müvafiq hallarda zərərçəkənin sığorta hadisəsinin baş verməsinə yönələn qəsdən etdiyi hərəkəti və ya hərəkətsizliyi, habelə sığorta hadisəsi ilə birbaşa səbəb əlaqəsində olan qəsdən cinayət törətməsi;
24.1.3. müqavilə və ya qanunla hərbi risklərin sığortalanması nəzərdə tutulmadıqda hadisənin baş verməsinin hərbi əməliyyatlar və ya hərbi xarakterli tədbirlər hesab edilən halların nəticəsi olması;
24.1.4. sığortalının sığortalanmış əmlaka dəyən zərərin qarşısını almaq və ya həcmini azaltmaq üçün lazımi və mümkün tədbirləri görmək iqtidarında olduğu halda, həmin tədbirləri qəsdən görməməsi; bu zaman sığorta

ödənişindən o həcmdə imtina edilə bilər ki, sığortalı mümkün tədbirləri görmüş olsaydı, zərərin miqdarı həmin həcmdə azalmış olardı;
24.1.5. Sığortaçının sığorta hadisəsinin baş verməsi səbəblərini araşdırmasına sığortalı tərəfindən maneçilik törədilməsi, o cümlədən zərərin qarşısının alınması və ya həcminin azaldılması, sığorta hadisəsinin nəticələrinin aradan qaldırılması, yaxud digər fəsadlara səbəb olmaması, habelə zərər dəymiş əmlakın sonrakı itkiləri üçün təhlükə ehtimalına səbəb ola bilən nəzarətsiz halda qalmaması, başqa şəxslərin hərəkətinə və ya fəaliyyətinə mane olmaması üçün zəruri tədbirlərin görülməsi, o cümlədən bu məqsədlərlə əmlakın hadisə yerindən kənarlaşdırılması zamanı zərər dəymiş əmlakın hadisədən dərhal sonrakı vəziyyətdə saxlanması mümkün olmadığı hallar istisna olmaqla, digər hallarda əmlakın hadisə yerindən kənarlaşdırılmasının sığortaçını hadisənin səbəblərini və ya zərərin həcmini müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum etməsi;
24.1.6 Sığorta predmeti, həmçinin sığorta olunan şəxs və (və ya) sığorta hadisəsi barəsində sığortalının sığortaçıya qəsdən yanlış məlumat verməsi nəticəsində sığortaçının sığorta riskini qiymətləndirmək, həmçinin sığorta hadisəsinin səbəblərini və (və ya) dəyən zərərin həcmini müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum olması;
24.1.7. Əmlakın sığortası üzrə sığortalı, sığorta olunan və ya faydalanan şəxsin zərərin əvəzini tam olaraq zərər dəyməsində təqsirli olan şəxsdən alması; zərərvuran zərərin əvəzini qismən ödəmiş olduqda sığorta ödənişindən ödənilmiş məbləğ həcmində imtina edilir.
24.1.8. baş vermiş hadisənin qanunvericiliyə və ya sığorta müqaviləsinə görə sığorta hadisəsi hesab edilməməsi;
24.1.9. sığorta hadisəsinin sığorta haqqı və ya onun hər hansı bir hissəsinin qanunvericilikdə və ya müqavilədə nəzərdə tutulmuş ödənilməsi müddəti başa çatdıqdan 15 gün sonra, bu qaydaların 12.4-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş halda isə sığortaçının müəyyən etdiyi müddətin başa çatmasından 3 gün sonra baş verməsi halında sığorta haqqı və ya onun müvafiq hissəsi ödənilməmiş olduqda.

25. TƏRƏFLƏRİN MƏSULİYYƏTİ.

25.1. Sığorta müqaviləsi Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə əsasən tərtib edilir və tərəflərlə lazımi qaydada yerinə yetirilməlidir.
25.2. Sığorta müqaviləsi üzrə tərəflərdən biri müqavilədən irəli gələn öhdəliklərini yerinə yetirmədikdə və yaxud lazımınca yerinə yetirmədikdə Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan qanunvericiliyinə müvafiq olaraq digər tərəfə vurduğu zərərin əvəzini ödəməlidir.
25.3. Sığorta müqaviləsinə əsasən tərəflərdən heç biri o biri tərəfin yazılı razılığı olmadığı halda öhdəliklərini üçüncü tərəfə vermək hüququna malik deyil.

26. SIĞORTALININ ZƏRƏRİN ÖDƏNİLMƏSİ ÜZRƏ TƏLƏB HÜQUQUNUN SIĞORTAÇIYA KEÇMƏSİ (SUBROQASİYA).

26.1. Əgər sığortalı (faydalanan şəxs) dəymiş zərər üzrə ödənişi zərərin baş verməsində təqsirli olan şəxsdən(lərdən) alıbsa, sığortaçı yalnız sığorta müqaviləsi ilə müəyyənləşdirilmiş məbləğin və üçüncü şəxslər tərəfindən ödənilmiş məbləğin arasında olan fərqi ödəməlidir. Sığortalı (faydalanan şəxs) üçüncü şəxslər tərəfindən edilmiş və ya edilə biləcək ödənişlər barəsində dərhal sığortaçıya xəbər verməlidir.
26.2. Sığorta ödənişi həyata keçirildikdən sonra zərərin baş verməsində təqsirli olan şəxsə(lərə) qarşı sığortalının (faydalanan şəxsin) zərərin ödənilməsi üzrə tələb hüququ, həyata keçirilmiş sığorta ödənişi məbləğində sığortaçıya keçir.

Sığortaçıya keçmiş üçüncü şəxslərə qarşı tələb hüququnun həyata keçirilməsi üçün sığortalı (faydalanan şəxs) lazımı tədbirləri görməli və tələb olunan sənəndləri sığortaçıya təqdim etməlidir.

26.3. Əgər sığortalı (faydalanan şəxs) Sığortaçı ilə razılaşdırmadan bu hüququndan imtina edərsə və ya bu hüququn həyata keçirilməsi sığortalının (faydalanan şəxsin) təqsiri üzündən mümkün olmazsa, sığortaçı yuxarıda göstərilmiş hərəkətlər nəticəsində ona dəymiş zərər həcmində ödənişin edilməsindən azad olunur. Belə hal sığortaçı tərəfindən sığortalıya (faydalanan şəxsə) ödəniş verdikdən sonra aşkar olunarsa, sığortalı (faydalanan şəxs) sığortaçıya həmin məbləği qaytarmalıdır.
26.4 Sığortaçı subroqasiya hüququndan zərərvuran şəxsin özünə və/və ya müvafiq sığorta hadisəsi ilə bağlı risklər üzrə həmin şəxsin məsuliyyətini sığortalamış sığortaçıya,həmçinin qanunvericiliyə əsasən dəyən zərərə görə sığortalı və ya faydalanan şəxs qarşısında maddi məsuliyyət daşıya bilən digər şəxsə qarşı istifadə edə bilər.

27. SIĞORTALANMIŞ ƏMLAKIN ÖZGƏNİNKİLƏŞDİRİLMƏSİ.

27.1. Sığortalanmış əmlak özgəninkiləşdirilərkən sığortaçı sığortalının hüquq və vəzifələrinin əmlakın yeni mülkiyyətçisinə, sahibinə və ya istifadəçisinə keçməsinə etiraz etdikdə sığorta müqaviləsinə xitam verilə bilər;
27.2 Əmlak özgəninkiləşdirilərkən sığortaçı sığortalının hüquq və vəzifələrinin əmlakın yeni mülkiyyətçisinə, sahibinə və ya istifadəçisinə keçməsinə etiraz etmədikdə əlavə sığorta haqqı ödənilmədən sığorta müqaviləsi üzrə sığortalı dəyişdirilə bilər.

28. EKSPERTİZA.

28.1. Sığorta hadisəsi nəticəsində dəyən zərərin sığortaçı tərəfindən qiymətləndirilməsi, habelə miqdarı barədə tərəflər arasında razılıq əldə edilmədikdə zərərin miqdarının qiymətləndirilməsi sığorta qanunvericiliyinin tələbləri nəzərə alınmaqla, təyin olunan müstəqil ekspert və ya sığorta sahəsində yardımçı fəaliyyət göstərən şəxslər tərəfindən aparılır. Bu halda müstəqil ekspertlərin və sığorta sahəsində yardımçı fəaliyyət göstərən şəxslərin rəyi, onun mövcud olan şəraitlərdən aşırı dərəcədə fərqlənməsi halları istisna olmaqla, məcburi hesab olunur. Sığortaçı sığorta ödənişinin məbləğini bu rəy əsasında hesablayır. Qarşılıqlı razılıq əsasında zərərin baş verməsi səbəbinin və şəraitinin və/və ya sığorta ödənişi məbləğinin müəyyən edilməsi məqsədi ilə də ekspertiza təyin edilə bilər. Həm sığortalı həm də sığortaçı əks tərəfə müvafiq bildirişi göndərməklə, ekspertizanın birtərəfli qaydada keçirilməsini tələb edə bilər.

28.2. Ekspertizanın keçirilməsi zaman aşağıdakı qaydalara riayət olunmalıdır:
a) Sığortaçı və sığortalı əks tərəfin rəqibləri, iş partnyorları və ya ailə üzvləri olan şəxsləri və əks tərəfin rəqiblərinə, iş partnyorlarına çalışan və ya onlarla bu kimi digər əlaqələrdə olan şəxsləri müstəqil ekspert qismində cəlb edə bilməzlər;
b) Əgər bir tərəf əks tərəfin təyin etdiyi müstəqil ekspert və ya sığorta sahəsində yardımçı fəaliyyət göstərən şəxslərin rəyi ilə razı deyilsə, o, təkrar espertizanın keçirilməsini və ya mübahisənin məhkəmə qaydasında həll olunmasını tələb edə bilər;
c) müstəqil ekspertizanın keçirilməsi üzrə xərcləri onun keçirilməsini tələb etmiş tərəf ödəyir. Ekspertizanın keçirilməsi tərəflərin qarşılıqlı razılığı əsasında təyin edilibsə və sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa xərclər tərəflər arasında bərabər bölüşdürülür.

29. ƏRİZƏ FORMASI.

29.1. Sığorta müqaviləsi sığortalı (faydalanan şəxs) tərəfindən doldurulmuş ərizə forması əsasında bağlanılır və sığorta müqaviləsinin ayrılmaz hissəsi sayılır.

29.2. Sığortalı doldurulmuş ərizə forması ilə eyni vaxtda sığortaçıya aşağıdakı sənədləri təqdim etməlidir:
- Şəxsiyyət vəsiqəsinin surətini
- Yaşayış binasının xarakteristikası
- Daşınar əmlaklın siyahısı (əmlakin təsviri və qiyməti daxil olmaqla).
- Sığortaçı tərəfindən sorğu edilmiş, sığorta riskinin qiymətləndirilməsi üçün tələb olunan digər sənəd və məlumatlar.

30. SIĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ QƏBUL EDİLMİŞ ƏLAVƏLƏR.

30.1. Bu qaydalar əsasında bağlanılmış sığorta müqaviləsinə əlavələr tərəflərin razılığı ilə yazılı şəkildə qəbul edilir, müqavilənin ayrılmaz tərkib hissəsini təşkil edir və bu qaydalarda mövcud olan şərtləri dəyişdirə və ya müəyyənləşdirilməyən şərtləri qəbul edə bilər.

31. MƏLUMAT VƏ XƏBƏRDARLIQLARIN ÇATDIRILMASI.

31.1. Müqavilə tərəfləri bir birinə yolladığı bildiriş və xəbərdarlıqlara dair aşağıdakı tələblərə riayət etməlidir:
a) müqaviləyə müvafiq olaraq göndərilən hər hansı məlumat, bildiriş, xəbərdarlıq və ya razılıq yazılı şəkildə tərtib olunmalı və şəxsən, qabaqcadan ödənilmiş poçt və ya kuryer (çatdırma barədə bildiriş ilə), elektron poçt və faks vasitəsi ilə müqavilədə göstərilmiş ünvanlara göndərilməlidir.
b) Tərəflərin ünvanları və/və ya rekvizitləri dəyişdiyi halda onlar bir birinə bu barədə əvvəlcədən məlumat göndərməlidirlər. Əgər sığorta müqaviləsi üzrə tərəf digər tərəfin ünvan və ya rekvizitlərinin dəyişməsi barədə məlumatlandırılmayıbsa, keçmiş ünvana göndərilən bütün bildiriş və xəbərdarlıqlar keçmiş ünvana çatdırıldığı andan qəbul olunmuş hesab olunurlar.

32. MÜBAHİSƏLƏRİN HƏLL EDİLMƏSİ.

32.1. Sığorta müqaviləsi ilə bağlı bütün məsələlər, o cümlədən tərəflər arasında yaranan fikir ayrılığı və mübahisələr bir qayda olaraq danışıqlar yolu ilə həll edilir. Əgər danışıqlar yolu ilə nəticə əldə edilməzsə, mübahisələr Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada, o cümlədən məhkəmə qaydasında həll olunmalıdır.

32.2. Sığortalının və ya sığorta olunanın sığorta müqaviləsi üzrə hüquqlarının pozulduğu halda Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankına şikayətlə müraciət etmək hüququ vardır.